

О.В. Богомолов, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)
Т.М. Попова, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
І.Ф. Овчиннікова, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ ТОВАРОЗНАВСТВА

У сучасному вузівському навчальному процесі лекція відіграє важливу роль в організації навчально-виховного процесу. Основне завдання сучасної лекції – розвиток навчально-пізнавальних інтересів студентів, пробудження активної діяльності, формування самостійного наукового і професійно-творчого мислення.

Сприйняття лекцій з товарознавства – складний вид розумової діяльності, який вимагає від студентів певних вольових зусиль, одночасного напруження пам'яті, уваги, мислення, уяви. Лекція призначена для засвоєння студентами теоретичного матеріалу, надання інструментарію для здобуття практичних навичок, знань та умінь.

Основними методами проведення лекційних занять на кафедрі товарознавства та експертизи товарів є традиційне та інтерактивне навчання. При традиційному навчанні здійснюється подання навчального матеріалу в класичній формі, тобто викладач читає лекцію, пояснює, а студенти сприймають матеріал, співвідносять його з тими знаннями, які вони вже мають, конспектують окремі положення, запам'ятовують певну частину матеріалу. Для подання матеріалу лектор використовує власноруч розроблений текст (конспект) лекції. На жаль, така лекція не вирішує завдань, які стоять перед вищою школою на сучасному етапі. У ній знаходить відображення хоч і суттєва, але одностороння діяльність – діяльність викладача, і не знаходить відображення діяльність викладача і студента. Під час такої лекції пізнавальна діяльність студента має переважно репродуктивний характер. Вона зорієнтована виключно на засвоєння якомога більшого об'єму знань. Така схема практично повністю пригнічує творчий потенціал студента, його спроби виявити самостійність у вирішенні тих чи інших проблем.

Тому сьогодні, в умовах особистісно-зорієнтованого навчання, викладачі кафедри намагаються використовувати нові методи проведення лекційних занять. Перевага надається іншому підходу, коли матеріал викладається проблемно, коли викладач підпорядковує матеріал вирішенню конкретної проблеми. У цьому разі студенти не тільки сприймають, відтворюють думки лектора, але й здійснюють продуктивну діяльність, а саме: виконують те чи інше завдання,

співставляють різні точки зору та ін. На такій лекції діяльність студентів набуває пошукового характеру, що дозволяє забезпечити глибоке осмислення і розуміння навчальної інформації. Такий підхід забезпечує активізацію уваги аудиторії, встановлення більш тісних зв'язків між лектором і студентами, розуміння необхідності засвоєння знань, емоційний фон. Розумне використання на лекціях елементів практичних завдань дозволяє підняти її з рівня репродуктивної на рівень продуктивної.

Важливими чинниками на сучасній лекції з товарознавства є: формування навчально-пізнавальних інтересів; відповідність змісту лекції останнім дослідженням науки; систематичний і послідовний виклад матеріалу у відповідності до поданого плану; стимулювання до самостійної роботи (окремі питання лектор не розглядає, але звертається до цього матеріалу на наступній лекції); розумне вкраплення в лекційний матеріал моментів для зняття стомленості.

Слід відзначити, що при вивченні товарознавчих дисциплін викладачі кафедри товарознавства та експертизи товарів використовують такі види сучасних лекцій, як лекція з використанням візуального супроводження, лекція з використанням опорного конспекту, проблемна лекція, лекція-конференція, лекція «відкритих думок», лекція з елементами діалогу, лекція з елементами дискусії.

Особлива увага приділяється інтерактивній лекції, яка поєднує керуючу роль викладача з високою активністю студентів на основі сучасних інтерактивних діалогів. Головне спрямування інтерактивної лекції – самостійне здобуття знань студентами, їх «самонавчання» під керівництвом лектора з використанням всіх доступних інтерактивних методів. Але для читання лекцій з використанням мультимедійних технологій необхідно укомплектування аудиторій необхідними технічними засобами (комп'ютером, мультимедійним проектором, інтерактивною дошкою). На товарознавчому факультеті є поки що одна така аудиторія. Окрім того, така методика читання лекцій потребує серйозної розробки принципово нових навчально-методичних матеріалів: мультимедійного підручника, електронного конспекту лекцій, презентаційної версії курсу в форматі Power Point.

Отже, викладачеві вищої школи, на якого покладені обов'язки читання лекцій, необхідно мати достатньо інформації про інтерактивні методи та інноваційні технології навчання з метою підготовки та проведення лекційних занять на рівні сучасних вимог. Ця проблема є актуальною не тільки для молодих викладачів, які пізнають основи методики та педагогічної науки, але й для досвідчених викладачів, які повинні переходити від традиційних методів навчання до новітніх.